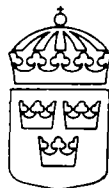

Regeringens proposition 1993/94:212

Vissa lagstiftningsfrågor på energiområdet

Prop.
1993/94:212

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 mars 1994

Carl Bildt

Per Westerberg
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att fastbränslelagen (1981:599) upphävs vid utgången av juni 1994. Detsamma föreslås beträffande lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.

Vidare läggs fram förslag till en lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet. Genom lagen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om dels tillstånd att uppföra oljeeldade kraftverk, dels skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om oljepriser och investeringsprojekt. Syftet är att Sverige skall kunna fullgöra sina åtaganden enligt EES-avtalet att införliva vissa EG-rättsakter på energiområdet med den svenska rättsordningen. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

1.	Förslag till riksdagsbeslut	4
2.	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet	4
2.2	Förslag till lag om upphävande av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.	5
2.3	Förslag till lag om upphävande av fastbränsle- lagen (1981:599)	5
3.	Ärendet och dess beredning	6
3.1	Upphävande av fastbränslelagen	6
3.2	Upphävande av viss lag angående el-, vatten- och värmemätare	6
3.3	Begränsning av användningen av petroleum- produkter i kraftverk	6
3.4	Skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om vissa förhållanden inom energiområdet	6
3.5	Lagrådet	7
4.	Upphävande av fastbränslelagen	7
5.	Upphävande av viss lag angående el-, vatten- och värmemätare	8
6.	Lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet	9
6.1	EES-avtalet och införlivandet av vissa EG-rättsakter . . .	9
6.2	Direktivet om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk	10
6.3	Direktivet om information och samråd om priser på råolja och oljeprodukter	12
6.4	Förordningen om anmälan av investeringsprojekt inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna	13
6.5	En ny lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet	15
7.	Författningskommentar	16
7.1	Förslaget till lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet	16
7.2	Förslagen till lag om upphävande av fastbränslelagen (1981:599) och lag om upphävande av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.	18

Bilaga 1	Sammanfattande bedömning och förslag ur rapporten Behövs fastbränslelagen ? (Ds 1993:85)	19	Prop. 1993/94:212
Bilaga 2	Sammanställning av inkomna remissyttranden över rapporten Behövs fastbränslelagen ? (Ds 1993:85) .	24	
Bilaga 3	Sammanställning av inkomna remissyttranden över promemoria om införande av lagstiftning om näringsidkares uppgiftsskyldighet i vissa fall med anledning av EES-avtalet	26	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 1994		27	
Rättsdatablad		28	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet,
2. lag om upphävande av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.,
3. lag om upphävande av fastbränslelagen (1981:599).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Föreskrifterna i denna lag meddelas för att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet).

2 § Regeringen får meddela föreskrifter om krav på tillstånd för att uppföra kraftverk som huvudsakligen skall drivas med oljebränslen och för att ändra kraftverk till ett utförande för sådan drift.

3 § Regeringen får också meddela föreskrifter om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om

1. investeringsprojekt på petroleum-, naturgas- och elektricitetsområdena, och
2. priser på råolja och oljeprodukter.

4 § Beslut av en myndighet om att en viss näringsidkare skall lämna uppgift som avses i 3 § 2 får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994. Överklagande av myndighets beslut enligt 4 § som meddelats före den 1 oktober 1994 skall ske till länsrätt. Prövningstillstånd krävs inte vid överklagande till kammarrätt av länsrätts beslut som meddelats före den dagen.

2.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.

Prop. 1993/94:212

Härigenom föreskrivs att lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m. skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1994.

2.3 Förslag till lag om upphävande av fastbränslelagen (1981:599)

Härigenom föreskrivs att fastbränslelagen (1981:599) skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1994.

3 Ärendet och dess beredning

3.1 Upphävande av fastbränslelagen

Inom Näringsdepartementet tillsattes i februari 1993 en arbetsgrupp med uppgift att se över fastbränslelagen (1981:599). Arbetsgruppen överlämnade i november samma år rapporten *Behövs fastbränslelagen?* (Ds 1993:85). I rapporten föreslås att fastbränslelagen upphävs. Arbetsgruppens sammanfattande bedömning och förslag finns i *bilaga 1*.

Rapporten har remissbehandlats. En sammanställning över remissyttrandena finns i *bilaga 2*.

3.2 Upphävande av viss lag angående el-, vatten- och värmemätare

Regeringens förslag om upphävande av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m. utgör en konsekvens av att systemet med riksprovplatser skall avskaffas. Riksdagen fattade beslut om detta år 1992 i samband med att avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) godkändes (prop. 1991/92:170, bet. 1992/93:EU1, rskr. 1992/93:18).

3.3 Begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk

Som en följd av anslutningen till EES-avtalet skall Sverige med den nationella rättsordningen införliva ett antal EG-rättsakter. På energiområdet gäller detta bl.a. rådets direktiv 75/405/EEG av den 14 april 1975 om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk.

Inom Näringsdepartementet har upprättats en promemoria dagtecknad den 21 februari 1994, i vilken slutsatsen dras att det krävs stöd i svensk lag för att EG-direktivet skall kunna införlivas. Promemorian finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr 274/94). Promemorian har remissbehandlats, varvid yttranden har avgetts av Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), Svenska Kraftverksföreningen och Värmeverksföreningen (se avsnitt 6.2).

3.4 Skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om vissa förhållanden inom energiområdet

Anslutningen till EES-avtalet har medfört en förpliktelse för Sverige att införliva också två EG-rättsakter som gäller information till kommissionen om vissa förhållanden inom energiområdet. Det gäller dels

rådets förordning 1056/72/EEG av den 18 maj 1972 om anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna i dess genom rådets förordning 76/1215/EEG av den 4 maj 1976 ändrade lydelse, dels rådets direktiv 76/491/EEG av den 4 maj 1976 om ett gemenskapsförfarande för information och samråd om priser på råolja och petroleumprodukter i gemenskapen.

Inom Näringsdepartementet har upprättats en promemoria dagtecknad den 25 februari 1994, i vilken analyseras hur de nämnda rättsakterna lämpligen bör införlivas med svensk rätt. Promemorian finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr 319/94). Analysen i promemorian leder till slutsatsen att det krävs stöd i svensk lag för införlivandet.

Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning över remissyttrandena finns i *bilaga 3*.

3.5 Lagrådet

Förslaget till lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet innehåller förutom bemyndiganden även föreskrifter om överklagande som formellt ligger inom Lagrådets granskningsområde. Lagförslaget i denna del är emellertid av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

4 Upphävande av fastbränslelagen

Regeringens förslag: Fastbränslelagen (1981:599) upphävs vid utgången av juni 1994.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser godtar eller lämnar utan invändningar att fastbränslelagen upphävs. Många remissinstanser konstaterar att ekonomiska styrmedel i form av miljöskatter har införts på energiområdet under senare år, vilket har inneburit ett minskat behov av administrativa regleringar på området. I ett gemensamt yttrande anför dock *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Skogsägarnas Riksförbund* att elproduktionen och den industriella energianvändningen inte utsätts för den effektiva miljöstyrning med skatter och avgifter som gäller för annan energianvändning. De två riksförbunden påpekar också, i likhet med några andra remissinstanser, att det i arbetsgruppens rapport saknas en närmare analys av de problem från bl.a. beredskapssynpunkt som ett ökat beroende av el för bostadsuppvärmning medför.

Skälen för regeringens förslag: I fastbränslelagen ställs krav på att stora eldningsanläggningar skall utföras så att de kan eldas med fasta bränslen. Mindre anläggningar skall kunna ställas om till drift med

inhemska fasta bränslen. Dessutom innehåller lagen föreskrifter om särskild tillståndsprövning för användning av kol. Prop. 1993/94:212

Arbetsgruppens analys av fastbränslelagen har klart visat att de mål som ursprungligen gällde för lagen – främst minskat oljeberoende inom industrin och värmeproduktionen – i stor utsträckning har blivit inaktuella, eftersom oljeanvändningen inom dessa sektorer har minskat starkt. Från beredskapssynpunkt kan lagen knappast längre motiveras med hänsyn till de planeringsförutsättningar som numera gäller för totalförsvaret. Fastbränslelagen framstår inte heller som något lämpligt miljö- och klimatpolitiskt styrmedel. Därtill kommer att lagen utgör en typ av administrativ detaljreglering som är besvärlig att tillämpa och som kan utgöra ett hinder för marknadens effektivitet.

Mot denna bakgrund har regeringen kommit till samma slutsats som arbetsgruppen, nämligen att fastbränslelagen bör upphävas vid utgången av juni 1994 och att ingen del av den nuvarande lagen bör föras över till annan lagstiftning.

Vid sin analys av fastbränslelagen har arbetsgruppen behandlat bl.a. lagens förhållande till EG-rätten och EES-avtalet. Därvid har särskilt prövats om lagen skulle kunna utgöra underlag för att med svensk rätt införliva ett EG-direktiv om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk.

Arbetsgruppen har funnit att fastbränslelagen knappast är lämpad för detta syfte. Inte heller anses införlivandet av direktivet som ett tillräckligt skäl för att behålla lagen. Arbetsgruppen anser alltså att frågan bör lösas i annan ordning. Regeringen, som delar denna uppfattning, lägger därför i denna proposition fram förslag om lagstiftning med bl.a. det angivna syftet (se avsnitt 6).

De frågor om energibeskattningen som styrmedel och om elberoendet inom bostadsuppvärmningen som har berörts av några remissinstanser bör enligt regeringens uppfattning lämpligen behandlas i andra sammanhang.

5 Upphävande av viss lag angående el-, vatten- och värmemätare

Regeringens förslag: Lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m. upphävs vid utgången av juni 1994.

Skälen för regeringens förslag: Enligt förordningen (1979:146) om el-, vatten- och värmemätare och på denna förordning grundade myndighetsföreskrifter från Elsäkerhetsverket (elmätare) och Boverket (vatten- och värmemätare) skall sådana mätare vara typkontrollerade för att få användas vid mätning av hushållsförbrukning. Typkontrollen skall

utföras av riksprövsplatsen på området, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB. Prop. 1993/94:212

Dessa föreskrifter är meddelade med stöd av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.

Riksdagen har beslutat att systemet med riksprövsplatser skall avskaffas och ersättas med ordningar för provning och kontroll, där alla organ med styrkt kompetens för uppgiften skall kunna delta. Med anledning av detta har regeringen den 17 mars 1994 beslutat en ny förordning om el-, vatten- och värmemätare, som bygger på ett öppet system för kontrollen (SFS 1994:99). Förordningen träder i kraft den 1 juli 1994 och ersätter då 1979 års förordning.

Den nya förordningen är utfärdad med stöd av lagen (1992:1514) om måttenheter, mätningar och mätDon. Den gamla bemyndigandelagen från år 1978, som utgår från riksprövsplatssystemet, fyller inte längre någon funktion när de nya bestämmelserna träder i kraft och bör därför upphävas vid utgången av juni 1994.

6 Lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet

6.1 EES-avtalet och införlivandet av vissa EG-rättsakter

Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) har trätt i kraft den 1 januari 1994. I bilagorna till avtalet hänvisas till ett stort antal bindande EG-rättsakter som därigenom omfattas av avtalet. Som avtalspart har Sverige åtagit sig att införliva dessa rättsakter med svensk rätt.

Formen för införlivandet är avhängig EG-rättsaktens art. Enligt EES-avtalet skall en EG-förordning som sådan införlivas med de avtalsslutande parternas interna rättsordningar. Ett EG-direktiv ger däremot de avtalsslutande parterna rätt att välja form och metod för genomförandet.

De EG-rättsakter som gäller energiområdet finns i bilaga IV till EES-avtalet. Bilagan upptar ett tiotal rättsakter. Det bör framhållas att EES-avtalet omfattar främst sådana EG-rättsakter om energi som kan anses ha samband med den fria rörligheten för varor. Frågor om bl.a. beredskapslagring av olja lämnades utanför avtalet.

I Näringsdepartementets bilaga till EES-propositionen (prop. 1991/92:170 bil. 11 s. 15) redovisades regeringens dåvarande bedömning att de EG-rättsakter avseende energiområdet som hade tagits in i EES-avtalet kunde införlivas i det svenska regelverket utan lagändringar. En närmare analys har emellertid visat att det i några fall krävs särskild lagstiftning.

Som redan har framgått (avsnitt 4) har ett EG-direktiv om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk inte ansetts lämpligen böra införlivas genom fastbränslelagen. Med hänsyn till detta föreslås nu

att regeringen i lag bemyndigas att meddela sådana föreskrifter som motsvarar EG-direktivet. Prop. 1993/94:212

Två andra EG-rättsakter gäller information till kommissionen om vissa förhållanden på energiområdet. Den ena har formen av förordning och avser anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna. Den andra rättsakten har formen av direktiv och gäller ett gemenskapsförfarande för information och samråd om priser på råolja och petroleumprodukter i gemenskapen. Den bedömning som redovisades i EES-propositionen byggde på att den information som Sverige skall lämna enligt de två rättsakterna skulle finnas tillgänglig hos svenska myndigheter. Analysen har emellertid visat att det krävs särskilt lagstöd för att rättsakterna skall kunna införlivas med svensk rätt. Regeringen bör därför bemyndigas att meddela de föreskrifter som behövs för detta syfte. Ett sådant bemyndigande och det tidigare nämnda bemyndigandet som gäller oljeeldning i kraftverk bör lämpligen tas in i samma lag.

Regeringen kommer i det följande att närmare redogöra för innehållet i de berörda rättsakterna och för utformningen av den föreslagna nya lagen. Avsikten är att de föreskrifter som krävs för införlivandet skall meddelas av regeringen genom förordning med stöd av bemyndiganden i lagen.

6.2 Direktivet om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk

Under intryck av oljekriserna på 1970-talet vidtogs inom EG en rad åtgärder i syfte att minska medlemsländernas beroende av olja. Man ansåg det särskilt angeläget att användningen av olja för elproduktion minskades och ersattes med ökad användning av kol. Ett resultat av dessa strävanden var rådets direktiv 75/405/EEG av den 14 april 1975 om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk (EGT nr L 178, 09.07.75, s. 26).

Huvudbestämmelsen i direktivet är en föreskrift om att det skall krävas tillstånd i förväg av medlemsstatens myndigheter för byggande av nya kraftverk som uteslutande eller väsentligen använder oljebränslen. Samma gäller för konvertering av befintliga kraftverk till sådan bränsleanvändning.

I direktivet anges ett antal fall i vilka tillstånd får lämnas. Det gäller bl.a. om kraftverket har en effekt understigande 10 megawatt elektrisk effekt eller är avsett uteslutande för toppbelastnings- eller reservändamål. Också andra skäl som hänför sig till försörjningsmässiga, ekonomiska eller tekniska faktorer kan utgöra grund för tillstånd. Samma gäller skäl som hänför sig till säkerhet och miljöskydd.

Enligt direktivet måste varje tillstånd anmälas till EG-kommissionen tillsammans med en detaljerad redogörelse för de skäl som har motiverat tillståndet. För EFTA-staterna gäller enligt EES-avtalet att sådan anmälan skall göras till EFTA:s övervakningsmyndighet och till ständiga kommittén för EFTA-staterna.

I en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria dagtecknad den 21 februari 1994 har redogjorts för användningen av oljeprodukter för elproduktion i Sverige. Det konstateras att oljans roll i den svenska elproduktionen har minskat starkt sedan början av 1970-talet. Det finns numera normalt inget behov av kondensproduktion av el baserad på konventionella bränslen. De befintliga oljekondenskraftverken hos kraftindustrin hålls som reserv för torrår eller som energiresurs under vinterns höglasttid. Också inom kraftvärmeproduktionen har oljan numera begränsad betydelse genom den ökade användningen av bl.a. kol, inhemska fasta bränslen och naturgas.

I promemorian redovisas också NUTEK:s bedömning i Energirapport 1993 av det svenska elproduktionssystemets utveckling till år 2005. Av redovisningen dras den slutsatsen att det, trots den stora osäkerheten på området, får anses mycket osannolikt att nya anläggningar för kondenselproduktion med olja som huvudbränsle kommer att uppföras i Sverige under perioden. Däremot kan en viss fortsatt utbyggnad av oljebaserad kraftvärme inte uteslutas. Några konkreta utbyggnadsprojekt eller planer eller projekt finns dock såvitt bekant inte.

I promemorian behandlas också frågan om hur EG-direktivet bör införlivas med svensk rätt. Efter en genomgång av befintlig lagstiftning konstateras att det saknas motsvarande svenska bestämmelser. Någon lagstiftning som är lämpad som underlag för sådana bestämmelser finns heller inte. Därav dras slutsatsen att en ny lag bör införas. Enligt promemorian bör lagen utformas som en s.k. bemyndigandelag, i vilken regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om krav på tillstånd i enlighet med EG-direktivet. Med stöd av en sådan lag skulle de bestämmelser som behövs för att direktivet skall införlivas med svensk rätt kunna utfärdas av regeringen i form av förordning.

Vid remissbehandlingen av promemorian har framförts synpunkter på den sakliga innebörden av att EG-direktivet införlivas med svensk rätt. *NUTEK* förutser inga praktiska konsekvenser av införlivandet som väsentligen skulle påverka de berörda företagens handlingsfrihet, i vart fall inte inom den planeringshorisont som nu kan överblickas. *Svenska Kraftverksföreningen* anser att det egentligen är onödigt att direktivet införs i Sverige, och *Värmeverksföreningen* t.o.m. avstyrker att så sker. Båda föreningarna anser det önskvärt att, om direktivet ändå införlivas, kraftvärmeverk generellt undantas från kravet på tillstånd, med hänvisning till den höga verkningsgraden för sådana anläggningar.

Regeringen vill understryka att Sveriges åtaganden enligt EES-avtalet inte ger någon valfrihet när det gäller införlivande av sådana EG-rättsakter som omfattas av avtalet. I likhet med *NUTEK* bedömer emellertid regeringen att införlivandet av det aktuella direktivet åtminstone under den närmaste tioårsperioden knappast kommer att få några praktiska konsekvenser. För det fall att det skulle bli fråga om att under perioden bygga ut oljebaserade kraftvärmeanläggningar torde något av de motiv för tillstånd som anges i direktivet i regel kunna åberopas.

Regeringen vill i sammanhanget påpeka att tillkomsten av anläggningar för bl.a. el- och värmeförsörjning även i fortsättningen kommer att prövas på grundval av gällande nationell lagstiftning. Det gäller i första

Regeringen återkommer till frågan om den bemyndigandelag som krävs för att EG-direktivet skall kunna införlivas (avsnitt 6.5).

6.3 Direktivet om information och samråd om priser på råolja och oljeprodukter

Den situation som rådde på oljemarknaden under 1970-talet utgjorde bakgrunden också till rådets direktiv 76/491/EEG av den 4 maj 1976 om ett gemenskapsförfarande för information och samråd om priser på råolja och petroleumprodukter inom gemenskapen (EGT nr L 140, 28.05.76, s. 4). I ingressen till direktivet sägs att öppenhet när det gäller kostnader och priser på petroleumprodukter är ett nödvändigt villkor för att marknaden, och i synnerhet den fria rörligheten för varor inom gemenskapen, skall fungera tillfredsställande.

Enligt direktivet skall medlemsstaterna kvartalsvis till kommissionen överlämna uppgifter om priser på råolja som har importerats från tredje land eller producerats inom gemenskapen. Motsvarande uppgifter skall lämnas också för raffinerade oljeprodukter. I direktivet lämnas detaljerade föreskrifter om uppgifternas art och om underlaget för uppgifterna. De uppgifter som medlemsstaterna lämnar skall utgöra sammanställd information och bygga på uppgifter från företag.

På grundval av den information som samlas in skall kommissionen enligt direktivet utarbeta och kvartalsvis överlämna sammanfattande information till medlemsstaterna. Samråd skall äga rum mellan medlemsstaterna och kommissionen med anledning av denna information. Kommissionen kan i vissa fall begära att få ta del av en medlemsstats grundmaterial till uppgifterna.

Kommissionen har genom beslut 77/190/EEG av den 26 januari 1977, med viss ändring genom beslut 81/883/EEG av den 14 oktober 1981, fastställt mallar till de frågeformulär som skall användas när information lämnas till kommissionen enligt direktivet. Besluten omfattas formellt sett inte av EES-avtalet men ingår bland de ytterligare rättsakter som förutses bli tillagda avtalet.

För EFTA-staterna gäller enligt EES-avtalet att sådan information som avses i direktivet skall lämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet och till ständiga kommittén för EFTA-staterna. Denna kommitté skall också fullgöra EG-kommissionens uppgifter när det gäller lämnandet av information till EFTA-staterna och samrådsförfarandet.

I en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria daterad den 25 februari 1994 har frågan om det svenska genomförandet av direktivet analyserats. I promemorian påpekas att NUTEK redan i dag inhämtar uppgifter om oljepriser från oljeföretag som underlag för information till Internationella energiorganet (IEA). Bakgrunden till detta är Sveriges åtagande enligt avtalet om ett internationellt energiprogram (IEP-avtalet) att medverka till inrättandet av ett informationssystem avseende den internationella oljemarknaden. Informationen enligt IEA är betydligt mindre detaljerad än vad som krävs enligt direktivet. Enligt vissa

bestämmelser i oljekrislagen (1975:197) kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela de föreskrifter om uppgiftsskyldighet som behövs för att Sveriges skyldigheter i fråga om detta informations-system skall kunna uppfyllas. Den som försummar att lämna föreskriven uppgift kan enligt lagen vid vite föreläggas att fullgöra sin skyldighet. Regeringen har genom oljekrisförordningen (1975:198) bemyndigat NUTEK att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet enligt oljekrislagen.

I departementspromemorian diskuteras möjligheterna att använda den prisinformation som lämnas till IEA för att fullgöra Sveriges skyldigheter enligt EG-direktivet. Emellertid konstateras att oljekrislagen endast kan tillämpas för att säkerställa fullgörandet av Sveriges åtaganden enligt IEP-avtalet.

I promemorian dras därför slutsatsen att det krävs särskilda bestämmelser för att EG-direktivet skall kunna införlivas med svensk rätt. Bestämmelserna är enligt promemorian av sådan karaktär att de bör utfärdas av regeringen i form av förordning. Eftersom en sådan förordning måste innefatta föreskrifter om skyldighet för enskilda att lämna uppgifter behövs ett bemyndigande i lag för regeringen att meddela föreskrifterna.

Enligt promemorian bör NUTEK, med hänsyn till de uppgifter som verket har i dag, lämpligen ges i uppdrag att för Sveriges del svara för de uppgifter som följer av direktivet.

Vid remissbehandlingen av promemorian har invändningar mot de angivna slutsatserna framförts av *Företagens Uppgiftslämnardelegation (FUD)* som ifrågasatt om det inte borde vara möjligt att inhämta uppgifter med stöd av bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i lagen (1992:889) om den officiella statistiken. Enligt direktivet kan kommissionen i vissa fall begära att få ta del av grundmaterialet till den statistiska information som uppgiftsskyldigheten skall omfatta. Informationen kan därmed inte anses inhämtad för rent statistiska ändamål. Lagen om den officiella statistiken tillämpas enbart på material som inhämtas för sådant ändamål. På grund härav bör uppgiftsskyldigheten i detta fall inte grundas på lagen om den officiella statistiken. Eftersom de uppgifter som kan inhämtas med stöd av oljekrislagen skall vara behövliga för fullgörandet av IEP-avtalet kan den uppgiftsskyldighet som nu är i fråga inte heller grundas på den lagstiftningen. Regeringens slutsats om behovet av särskilda bestämmelser blir därför densamma som den i promemorian redovisade. Regeringen återkommer till lagstiftningsfrågan (avsnitt 6.5).

6.4 Förordningen om anmälan av investeringsprojekt inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna

Rådets förordning 1056/72/EEG av den 18 maj 1972 om anmälan till kommissionen av investeringsprojekt av intresse för gemenskapen inom petroleum-, naturgas- och elektricitetssektorerna (EGT nr L 120, 25/05/72, s. 7) kan ses som ett uttryck för strävandena efter att införa en

gemensam energipolitik inom EG. Vid tiden för förordningens tillkomst ansågs en central överblick över utvecklingen av energiinversteringarna som ett viktigt inslag i en sådan politik.

Genom rådets förordning 76/1215/EEG av den 4 maj 1976 (EGT nr L 140, 28.05.76, s. 1) utvidgades informationsskyldigheten enligt den tidigare förordningen, framför allt inom elsektorn. Den följande redogörelsen avser de bestämmelser som gäller efter den senaste förordningen.

Medlemsstaterna skall varje år till kommissionen överlämna information som rör vissa investeringsprojekt som innefattar produktion, transport, lagring eller distribution av olja, naturgas eller elkraft. Information skall lämnas om projekt som beräknas starta inom tre år såvitt avser olja och naturgas och om projekt som beräknas starta inom fem år såvitt avser elsektorn.

Informationsskyldigheten avser vissa större investeringar som uppräknas i bilaga till förordningen. Som exempel kan nämnas att värmekraftanläggningar omfattas endast om den elektriska effekten överstiger 200 megawatt. För att medlemsstaterna skall kunna fullgöra sin informationsskyldighet skall berörda personer och företag anmäla sådana investeringar till de stater inom vilkas territorium projektet skall genomföras.

Som ett komplement till uppgifterna om investeringar skall anges den produktionskapacitet som är i drift eller under byggnad eller som planeras att tas ur drift inom tre år.

För EFTA-staterna gäller enligt EES-avtalet att den information som avses i förordningen skall lämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet och till ständiga kommittén för EFTA-staterna.

Frågan om det svenska genomförandet av den aktuella rättsakten har behandlats i den tidigare nämnda departementspromemorian av den 25 februari 1994. Det konstateras där att investeringar av den storlek det är fråga om berör relativt få företag i Sverige. Enligt promemorian bör NUTEK ges i uppdrag att utföra de uppgifter som enligt förordningen ankommer på Sverige som avtalsslutande part.

I promemorian konstateras vidare att rättsakten är en förordning och att den därmed skall inkorporeras, dvs. som sådan införlivas med svensk rätt. Detta bör lämpligen ske genom en regeringsförordning. Eftersom EG-förordningen innehåller regler som gäller åligganden för enskilda behövs bemyndigande i lag för regeringen att meddela sådana föreskrifter.

Vid remissbehandlingen av promemorian har huvudsakligen inga erinringar framförts i denna del. Regeringen återkommer till lagstiftningsfrågan (avsnitt 6.5).

6.5 En ny lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet

Regeringens förslag: Regeringen ges i en ny lag befogenhet att meddela föreskrifter om krav på tillstånd för att uppföra kraftverk som huvudsakligen skall drivas med oljebränslen och för att ändra kraftverk till ett utförande för sådan drift. I lagen bemyndigas regeringen också att meddela föreskrifter om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om investeringsprojekt på petroleum-, naturgas- och elektricitetsområdena samt uppgifter om priser på råolja och oljeprodukter. Lagen träder i kraft den 1 juli 1994.

Skälen för regeringens förslag: Som framgått tidigare (avsnitt 6.2) innehåller direktivet om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk bestämmelser om krav på tillstånd för att uppföra kraftverk som uteslutande eller väsentligen skall drivas med oljebränslen. Direktivet föreskriver också krav på tillstånd för att konvertera befintliga kraftverk till ett utförande för sådan drift. Eftersom det inte finns några svenska bestämmelser som motsvarar direktivet innebär EES-avtalet en skyldighet för Sverige att införa sådana bestämmelser i svensk rätt. Bestämmelser om krav på tillstånd är sådana betungande offentligrättsliga föreskrifter om förhållandet mellan det allmänna och enskilda som enligt 8 kap. 3 § regeringsformen (RF) hör till lagområdet. Direktivets bestämmelser om när tillstånd får meddelas bör lämpligen utfärdas av regeringen med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 3 RF. Som föreslås i promemorian bör därför regeringen i lag bemyndigas att meddela föreskrifter om krav på tillstånd i enlighet med EG-direktivet.

Något behov av bestämmelser om frihetsstraff vid brott mot föreskrifter meddelade med stöd av lagen finns inte. Under överskådlig tid då en utbyggnad av den oljebaserade kraftproduktionen inte är aktuell finns inte heller något behov av att ge den tillsynsmyndighet som utses möjlighet att vidta tvångsåtgärder vid utövande av tillsynen. Om förhållandena ändras i framtiden får övervägas om sådana åtgärder är motiverade och hur bestämmelser om detta skall utformas. De bestämmelser som nu behövs för att införliva direktivet med svensk rätt kan sålunda med stöd av det föreslagna bemyndigandet utfärdas av regeringen.

Som redogjorts för i avsnitt 6.3–6.4 föreskriver de där behandlade rättsakterna skyldigheter för medlemsstaterna att utföra vissa uppgifter i förhållande till kommissionen. För Sverige som avtalsslutande part gäller dessa skyldigheter i förhållande till EFTA:s övervakningsmyndighet och till ständiga kommittén för EFTA-staterna. Vad som i dessa avseenden ankommer på Sverige bör vara en uppgift för en myndighet. För

riksdagens information kan nämnas att regeringen har för avsikt att ge NUTEK i uppdrag att utföra de uppgifter som enligt de nu aktuella rättsakterna ankommer på Sverige som avtalsslutande part.

Enligt direktivet om information och samråd om priser på råolja och oljeprodukter skall den information som lämnas av medlemsstaterna bygga på uppgifter från företag vars verksamhet täcker en viss del av den totala hanteringen inom landet. Bestämmelser behövs därför som gör det möjligt för myndigheten att vid vite förelägga näringsidkare att lämna de uppgifter som behövs för att myndigheten skall kunna fullgöra de skyldigheter som följer av direktivet. De bestämmelser som till följd av direktivet behöver införas i svensk rätt utfärdas lämpligen på regeringsnivå. Eftersom en föreskrift om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter gäller åligganden för enskilda, förutsätter detta ett bemyndigande i lag för regeringen att meddela sådana föreskrifter. Som föreslås i promemorian bör därför regeringen i lag bemyndigas att meddela föreskrifter om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om priser på råolja och oljeprodukter.

Myndighetens beslut om sådant föreläggande bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. En bestämmelse om detta bör finnas i lagen.

Av EES-avtalet följer en skyldighet att i svensk rätt inkorporera förordningen om anmälan av investeringsprojekt. Detta skall ske genom författningsreglering på den konstitutionella nivå som de materiella reglernas innehåll kräver. Genom inkorporeringen blir EG-förordningens bestämmelser gällande svensk rätt.

Det kan inte uteslutas att ändringar och tillägg kommer att göras i EG-förordningen. Det är därför lämpligt att den inkorporeras genom en regeringsförordning. Detta förutsätter ett bemyndigande i lag eftersom EG-förordningens regler om uppgiftsskyldighet för personer och företag gäller åligganden för enskilda. Regeringen bör därför i lag bemyndigas att meddela föreskrifter om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om investeringsprojekt på petroleum-, naturgas- och elektricitetsområdena.

Bemyndigandena bör lämpligen tas in i en gemensam lag.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet

1 §

Lagen syftar till att införliva EES-avtalet med svensk rätt i fråga om vissa av de rättsakter på energiområdet som finns förtecknade i avtalets bilaga IV. Av paragrafen framgår att lagen har till syfte att Sveriges förpliktelser enligt EES-avtalet skall kunna uppfyllas.

Paragrafen innehåller bemyndigande för regeringen att införa bestämmelser om krav på tillstånd för att uppföra kraftverk som huvudsakligen skall drivas med oljebränslen och för att ändra kraftverk till ett utförande för sådan drift. Som framgår av avsnitt 6.5 skall lagen utgöra grund för att med svensk rätt införliva rådets direktiv 75/405/EEG om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk.

3 §

I paragrafen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om näringsidkares uppgiftsskyldighet.

Enligt *punkt 1* får föreskrivas om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om investeringsprojekt på petroleum-, naturgas- och elektricitetsområdena. Som framgår av avsnitt 6.5 är syftet med punkt 1 att möjliggöra för regeringen att med svensk rätt inkorporera rådets förordning 1056/72/EEG om anmälan av sådana investeringsprojekt.

Som framgår av *punkt 2* får regeringen även föreskriva om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter om priser på råolja och oljeprodukter. Med stöd av bemyndigandet kan i förordning tas in bestämmelser som gör det möjligt att från näringsidkare infordra sådan information som behövs vid utförandet av de uppgifter som ankommer på Sverige enligt rådets direktiv 76/491/EEG om information och samråd om priser på råolja och oljeprodukter.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande. Om en myndighet i ett enskilt fall beslutar om skyldighet för näringsidkare att lämna uppgifter som avses i 3 § 2 får beslutet överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

I en nyligen till riksdagen avlämnad proposition (prop. 1993/94:133) föreslås bl.a. att länsrätt ges en allmän behörighet att vara första domstolsinstans vid överklagande av förvaltningsbeslut och att möjlighet till prövningstillstånd införs i kammarrätt. Genom de ändringar som föreslås i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar blir det för mål som skall överklagas till länsrätt tillräckligt att i den materiella författningen ange att målet får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Regler om vilka mål som skall omfattas av krav på prövningstillstånd får avgöras beträffande varje slag av mål och bestämmelser om prövningstillstånd skall tas in i de materiella författningarna. När det gäller frågan om prövningstillstånd skall krävas uttalas att prövningstillstånd främst bör användas i de fall målet prövats av en förvaltningsmyndighet innan det prövats av länsrätt (s. 34). De beslut som det här är fråga om har prövats av förvaltningsmyndigheten och systemet med prövningstillstånd i kammarrätt lämpar sig väl för dessa slag av mål. Den ändrade instansordningen föreslås emellertid träda i kraft den 1 oktober 1994 medan nu framlagt lagförslag föreslås träda i kraft den 1 juli 1994. För den mellanliggande perioden bör nuvarande

regler gälla, dvs. att myndighetens beslut får överklagas till länsrätt och att prövningstillstånd inte krävs för mål som överklagas från länsrätt till kammarrätt. Prop. 1993/94:212

7.2 Förslagen till lag om upphävande av fastbränslelagen (1981:599) och lag om upphävande av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.

Fastbränslelagen och bemyndigandelagen skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1994. Skälen för detta anges i avsnitt 4 respektive 5.

1 Sammanfattande bedömning och förslag ur rapporten Behövs fastbränslelagen ? (Ds 1993:85)

Prop. 1993/94:212
Bilaga 1

1.1 Mål och måluppfyllelse

Fastbränslelagen (1981:599) tillkom med huvudsyftet att minska oljans dominerande roll i energiförsörjningen i enlighet med 1981 års energipolitiska riktlinjer. Andra medel med liknande syfte var stöd till energihushållning och oljeersättning i form av såväl investeringsbidrag som forskning och utveckling.

Som närmare redovisas i kapitel 3 ställs genom fastbränslelagen krav på att *stora eldningsanläggningar* skall utföras så att de kan eldas med fast bränsle. Den ursprungliga tanken var att detta krav i samverkan med statliga investeringsbidrag skulle möjliggöra oljeersättning i stor skala inom industrin och de kommunala fjärrvärmesystemen under 1980-talet. Till en början var ersättningen tänkt att ske främst med kol. Efter några år blev inställningen till kol mindre positiv, vilket tog sig uttryck i att en särskild tillståndsprövning för *användning av kol* infördes inom ramen för fastbränslelagen.

För *mindre eldningsanläggningar* ställs i lagen krav på att de skall kunna ställas om till drift med inhemska fasta bränslen. Skälet till att man för dessa anläggningar nöjde sig med kravet på omställbarhet var främst ekonomiskt. I denna del hade lagen närmast ett beredskapssyfte, även om tanken var att omställbarheten skulle kunna leda till ökad användning av fasta bränslen i mindre anläggningar även under fredstida förhållanden. Lagens effekt i detta avseende minskades dock genom generella dispenser dels för naturgasspannor, dels efter några år också för eldrivna kombi-pannor för småhus. I fall då krav på omställbarhet alltså gäller har efterlevnaden kommit att successivt försämrats, beroende bl.a. på bristande tillsyn från de berörda kommunala nämndernas sida.

I kapitel 4 redovisas hur användningen av bränslen och el faktiskt har utvecklats sedan början av 1980-talet. Man kan konstatera att oljans roll både i industrin och i bostadssektorn har minskats drastiskt under perioden. Även om detta har skett till stor del genom ökad användning av el har också användningen av fasta bränslen – och då framför allt de inhemska fasta bränslena (biobränslen och torv) – ökat.

I kapitel 6 diskuteras orsakerna härtill. Såvitt gäller de stora anläggningarna dras slutsatsen att höga oljepriser i kombination med statliga investeringsbidrag var utslagsgivande men att fastbränslelagen kan ha förstärkt effekten av dessa ekonomiska faktorer, åtminstone marginellt.

Också många mindre anläggningar har gått över till fastbränsledrift. Drivkrafterna har även här främst varit ekonomiska. Fastbränslelagens krav på omställbarhet tycks inte ha haft den avsedda effekten att öka möjligheterna till eldning med inhemska bränslen vid försörjningskriser. Dels har efterlevnaden av lagen som nämnts varit dålig, dels har lagen sannolikt ökat benägenheten att välja lösningar baserade på el, för vilka inget krav på prövning ställs.

När det gäller fastbränslelagens måluppfyllelse kan alltså följande slutsats dras. För övergången till eldning med fasta bränslen i stora anläggningar har lagen haft liten betydelse, medan lagen som den faktiskt har tillämpats sannolikt inte alls har ökat möjligheterna till fastbränsleeldning i mindre anläggningar.

Dessa slutsatser är i stort sett desamma som drogs av Statens energiverk i en utvärdering år 1991. Energiverket föreslog då att kravet på fastbränsleutförande skulle slopas för de stora anläggningarna. För de mindre anläggningarna ansåg emellertid verket att kravet på omställbarhet borde behållas av beredskapsskäl och att kontrollen av att lagen efterlevdes borde förbättras.

Arbetsgruppen har i enlighet med sitt uppdrag strävat efter att föra analysen ett steg längre. Det gäller att bedöma inte bara huruvida fastbränslelagen har uppfyllt de mål som ursprungligen sattes utan även om dessa mål alltjämt är aktuella och angelägna.

De förutsättningar som rådde vid lagens tillkomst har förändrats i flera avseenden. Dessa frågor diskuteras i kapitel 7. Viktigast är sannolikt att oljan i dag spelar en långt mindre roll i energisystemet och att energipolitiken följaktligen inte längre är inriktad i första hand på oljeersättning. Försörjningssäkerheten för den olja som alltjämt behövs, framför allt inom transportsektorn, framstår som betryggande jämfört med början av 1980-talet. Miljöhänsyn och på senare tid också klimathänsyn har kommit att få en allt större betydelse. Det är utsläppen av miljöfarliga ämnen och koldioxid vid förbränning av olja snarare än oljans egenskap av importbränsle som alltjämt gör det angeläget att minska oljeanvändningen.

Också i andra avseenden har de energipolitiska prioriteringarna förändrats sedan början av 1980-talet. Kol framstår åtminstone från klimatsynpunkt som det sämsta bränslealternativet. Bland de fossila bränslena är naturgas att föredra, men detta alternativ står för närvarande till förfogande endast i en begränsad del av landet. Biobränslena är alltjämt gynnade, men inte därför att de är inhemska utan därför att de i princip inte ger upphov till nettoutsläpp av koldioxid vid förbränningen. Samtidigt är inställningen till småskalig vedeldning alltjämt avvaktande beroende på miljö- och hälsoproblemen med sådan eldning. Vidare framstår i dag oljeersättning med el inte längre som önskvärd, med hänsyn bl.a. till antaganden om minskande elöverskott och stigande elpriser.

Man kan alltså konstatera att de mål som ursprungligen gällde för fastbränslelagen nu ter sig inaktuella. I den mån lagen alls har någon styreffekt kan den snarast verka i en riktning som strider mot dagens energi- och miljöpolitiska mål. Detta beror bl.a. på att lagen skapar ett visst incitament att välja lösningar för uppvärmning av småhus som baseras helt eller delvis på el.

Också fastbränslelagens beredskapsmål framstår i dag som inaktuella. Med de förutsättningar som gäller för totalförsvarets planering efter 1992 års försvarsbeslut har kraven på uthållighet minskat. Planeringen på energiområdet bygger nu på att de oundgängliga värmebehoven i kriser och krig skall kunna tillgodoses med samma bränslen som under normala

förhållanden. Möjligheter att ställa om eldningsanläggningar till drift med inhemska bränslen har därför ett begränsat beredskapsvärde. Dessutom kvarstår även efter ett bränslebyte behovet av att förse anläggningarna med el för driften. Elsystemets sårbarhet betraktas i dag som ett långt allvarigare beredskapsproblem än minskad tillförsel av importbränslen.

Den samlade bedömningen är alltså att de energipolitiska och beredskapspolitiska mål som ursprungligen gällde för fastbränslelagen i stor utsträckning är inaktuella och att lagen dessutom inte har varit ett särskilt verksamt medel för att uppnå dessa mål. Det finns därför inga motiv för att behålla lagen i nuvarande utformning.

1.2 Kan fastbränslelagen moderniseras?

I uppdraget ingår också att bedöma om det kan ha tillkommit nya motiv för föreskrifter av det slag som finns i fastbränslelagen och om det i så fall finns behov av ändringar i lagen.

Som redan nämnts har miljö- och klimathänsyn kommit att bli alltmer styrande för energipolitiken. I kapitel 7 redovisas de nya styrmedel i form av miljöskatter på energi som har införts under de senaste åren. Dessa skatter har kraftigt inverkat på konkurrensförhållandena mellan skilda bränslen. Inom värmeproduktionen för bostäder, service m.m. har nu biobränslena en betydande konkurrensfördel gentemot fossila bränslen. Detta gäller särskilt i större anläggningar, där det inte ställs samma krav på enkelhet i driften som i små fastighetspannor och panncentraler. Införandet av miljöskatter på energi är ett uttryck för en strävan inom miljöpolitiken att i ökad grad använda ekonomiska styrmedel. Sådana styrmedel är kostnadseffektiva bl.a. därför att de verkar generellt för alla aktörer. Miljöskatterna kan ses som komplement till administrativa regleringar av traditionellt slag, som t.ex. miljöskyddslagen. Genom tillståndsprövning av individuella eldningsanläggningar enligt denna lag kan fastställas villkor för bl.a. högsta tillåtna utsläpp på grundval av de bästa tekniska lösningar som står till buds.

Fastbränslelagen tar sikte på att eldningsanläggningar skall utföras på visst sätt, inte på effekterna av anläggningarnas drift. Kravet på att anläggningar skall utföras så att de kan drivas med eller konverteras till fast bränsle kan komma i konflikt med miljökraven, och det utgör dessutom en restriktion vid utvecklingen av miljövänligare förbrännings-teknik. Fastbränslelagen är därför genom sin uppbyggnad föga lämpad som miljöpolitiskt styrmedel.

Det finns ytterligare en aspekt på fastbränslelagen som måste beaktas när ställning tas till lagens framtid, nämligen den dåliga efterlevnaden av lagens bestämmelser om omställbarhet för mindre anläggningar. Som redovisas i kapitel 5 har lagen i praktiken upphört att tillämpas i denna del. De kommunala nämnder som har att svara för provning och tillsyn enligt lagen torde endast i undantagsfall lägga ned arbete härpå.

All erfarenhet tyder på att en administrativ detaljreglering av fastbränslelagens typ kräver betydande resurser om den skall kunna få avsedd effekt. Om tillämpningen av lagen till största delen läggs på

kommunerna krävs det ett mått av central styrning, bl.a. i syfte att åstadkomma likformighet. Sedan Statens energiverk upphörde år 1991 och dess uppgifter fördes över till NUTEK har inga resurser härför avsatts hos den centrala myndigheten. Det kan också antas att kommunerna har begränsat intresse av ökade insatser för en reglering som framstår som en i första hand statlig angelägenhet.

I kapitel 8 berörs frågan om fastbränslelagens förenlighet med EG/EES-rätten. Dessutom berörs frågan om fastbränslelagen behövs för att Sverige skall kunna fullgöra sina förpliktelser enligt EES-avtalet och som eventuell framtida medlem av EG.

Den första frågan gäller främst huruvida fastbränslelagen kan medföra indirekta handelshinder och därmed komma i konflikt med den allmänna principen om varors fria rörlighet. Någon bestämd slutsats kan inte dras. Ytterst avgörs frågan av EFTA-domstolen eller, vid ett EG-medlemskap, av EG-domstolen genom en intresseavvägning mellan det svenska regleringsintresset och det EES-/gemenskapsrättsliga intresset av fria varurörelser.

Den andra frågan gäller ett direktiv från år 1975 om begränsning av användningen av petroleumprodukter i kraftverk. Detta direktiv, som blir bindande för Sverige redan då EES-avtalet träder i kraft, förutsätter nationella föreskrifter angående tillståndsplikt för byggande av nya oljedrivna kraftverk liksom för konvertering av befintliga kraftverk till oljedrift. Det har hittills ansetts att sådana föreskrifter borde kunna tas in i fastbränslelagen. En närmare analys av frågan leder emellertid till slutsatsen att lagen knappast är lämpad för detta syfte och att bestämmelserna i EG-direktivet inte utgör en tillräcklig grund för att behålla lagen. Arbetsgruppen anser därför att frågan om svenska nationella regler som svarar mot EG-direktivet bör lösas i annan ordning. Något konkret förslag om hur detta bör ske läggs inte fram.

1.3 Slutsatser och förslag

Slutsatsen av genomgången är att de mål som ursprungligen gällde för fastbränslelagen i stor utsträckning har blivit inaktuella och att lagen i sin nuvarande utformning är föråldrad.

En modernisering av lagen i syfte att anpassa den till dagens situation framstår inte som meningsfull. Det finns nu ett antal effektiva styrmedel som överensstämmer väl med aktuella energi- och miljöpolitiska riktlinjer.

Hänsyn bör tas också till önskemålet om avreglering i syfte att ge företagen bättre möjligheter att arbeta rationellt och därmed öka marknadseffektiviteten. En administrativ detaljreglering av fastbränslelagens typ bör inte bibehållas utan starka skäl.

På dessa grunder föreslås att fastbränslelagen upphävs med utgången av juni 1994.

Det finns inte behov av att någon del av den nuvarande lagen förs över till annan lagstiftning.

1.4 Konsekvenser

Prop. 1993/94:212

Bilaga 1

Det har saknats underlag för en analys av fastbränslelagens samhälls-ekonomiska effekter. Sannolikt har dessa varit små, eftersom lagen i liten utsträckning tycks ha påverkat marknadens aktörer. Under senare år har också staten och kommunerna avsatt obetydliga resurser för att administrera lagen. Av det sagda följer att de ekonomiska effekterna av att lagen upphävs kan väntas bli begränsade.

Det har inte ingått i uppdraget att klarlägga betydelsen av fastbränslelagen för svensk tillverkningsindustri. Det har förekommit en betydande produktion av gjutna små värmepannor som har konstruerats för att möta fastbränslelagens krav på omställbarhet. Enligt uppgift har dock produktionen inom landet till största delen upphört. Viss import av sådana pannor förekommer.

1 Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över rapporten avgetts av Kommerskollegium, Överstyrelsen för civil beredskap, Riksrevisionsverket, Boverket, Närings- och teknikutvecklingsverket, Statens naturvårdsverk, Länsstyrelsen i Stockholms län, Svenska Kommunförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Kraftverksföreningen, Värmeverksföreningen, Föreningen Skogsindustrierna, Svenska Petroleum Institutet, HSB:s Riksförbund, Skogsägarnas Riksförbund, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Gasföreningen, Svenska Kolinstitutet, Svenska Torvproducentföreningen, Svenska Trädbränsleföreningen, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag SABO, Sveriges Bostadsrättsföreningars Centralorganisation SBC, Sveriges Fastighetsägareförbund, Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund samt Sågverkens Riksförbund.

2 Fastbränslelagen som styrmedel

Arbetsgruppens slutsats att fastbränslelagen inte längre utgör något ändamålsenligt styrmedel har inte mött någon gensaga vid remissbehandlingen. Samtliga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan invändning arbetsgruppens förslag om att lagen skall upphävas vid utgången av juni 1994 och att ingen del av lagen skall föras över till annan lagstiftning.

Riksrevisionsverket (RRV) framhåller att det i dag är av miljö- och klimatskäl som det är angeläget med en låg oljeanvändning. För att olika styrmedels faktiska konsekvenser skall kunna bedömas anser RRV att det är viktigt att vara uppmärksam på hur bränsleanvändningen utvecklas och vilken effekt energibeskattningen får. Ambitionen att ytterligare minska oljeanvändningen och öka fastbränsleanvändningen kräver relevanta styrmedel. RRV avstår från att bedöma i vilken grad andra existerande styrmedel än fastbränslelagen är tillräckliga för detta syfte.

Många remissinstanser instämmer i arbetsgruppens uppfattning att de ekonomiska styrmedel som införts under senare år har inneburit en effektivare miljöstyrning. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att fastbränslelagens krav på att anläggningar skall utföras så att de kan drivas med eller konverteras till fast bränsle kan komma i konflikt med miljöskyddslagens krav på processinterna åtgärder för att begränsa föroreningar i rökgaserna och utformning av reningsutrustning. Fastbränslelagen kan därför i dag snarast sägas utgöra en hämmande faktor vad avser utvecklingen mot ny och modernare teknik för bostadsuppvärmning.

3 Övriga frågor

Prop. 1993/94:212
Bilaga 2

Några remissinstanser har - med instämmande i förslaget om att fastbränslelagen skall upphävas - framfört synpunkter på vissa frågor som har berörts i arbetsgruppens rapport men som inte har föranlett några förslag.

Lantbrukarnas Riksförbund och *Skogsägarnas Riksförbund* anför i ett gemensamt yttrande att arbetsgruppen borde ha anvisat lösningar på problemen med ökad användning av el för uppvärmning av främst småhus. Vidare sägs att industrins användning av inhemska och miljövänliga energikällor har minskat sedan skattedifferentieringen infördes, vilket pekar på behovet av att återinföra fulla miljöstyrande skatter för fossila bränslen inom industrin. Förbunden anser att dessa frågor bör åtgärdas.

Liknande synpunkter framförs av *Svenska Trädbränsleföreningen* och *Svenska Bioenergiföreningen (SVEBIO)*. SVEBIO anser också att beredskapsfrågorna för naturgas bör utredas särskilt.

Svenska Torvproducentföreningen anser det viktigt att lokala värmesystem av skilda slag försörjs eller skall kunna försörjas med inhemska bränslen. För att dessa bränslen skall finnas tillgängliga måste produktionsresurserna av skogsbränsle och torv hållas intakta.

Sammanställning av inkomna remissyttranden över promemoria om införande av lagstiftning om näringsidkares uppgiftsskyldighet i vissa fall med anledning av EES-avtalet

Prop. 1993/94:212
Bilaga 3

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Överstyrelsen för civil beredskap, Generaltullstyrelsen, Statistiska centralbyrån, Riksrevisionsverket, Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Sveriges Industrieförbund, Svenska Elverksföreningen, Värmeverksföreningen, Svenska Petroleum Institutet (SPI), Svenska Gasföreningen samt Företagens Uppgiftslämnardelegation (FUD).

Flertalet remissinstanser har tillstyrkt eller avstått från att i sak kommentera förslagen i promemorian.

NUTEK, *SPI* och *FUD* pekar på vikten av att inhämtandet av uppgifter för skilda ändamål samordnas så långt möjligt. Enligt *SPI* bör utgångspunkten vara att uppgift lämnas vid ett tillfälle till en myndighet, vilket förstärker konsistensen och kvaliteten i lämnade uppgifter samt minimerar kostnader för uppgiftslämnare och mottagare.

Såvitt gäller rapporteringen av priser på råolja och oljeprodukter anser *FUD* att lagen (1992:889) om den officiella statistiken borde kunna användas av *NUTEK* som stöd för att hämta in prisuppgifterna.

SPI uttrycker tveksamhet till uppgiftsskyldigheten avseende planerade investeringsprojekt. Enligt *SPI* är antalet företag så litet att sekretessskyddet blir genomskinligt, vilket kan verka hämmande för projekt som för sin lönsamhet kan vara beroende av ett försteg på marknaden.

FUD anser att Sverige vid ett framtida medlemskap i EU bör ifrågasätta de aktuella rapporteringskraven.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden
B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson,
Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Hellsvik, Wibble, Björck,
Davidson, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg

Föredragande: statsrådet P. Westerberg

Regeringen beslutar proposition 1993/94:212 Vissa lagstiftningsfrågor
på energiområdet.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter på energiområdet	2 §	375L0405
	3 §	372R1056 376R1215 376L0491
Lag om upphävande av lagen (1978:277) med bemyndigande att meddela föreskrifter i fråga om anordning för förbrukningsmätning av elektrisk energi, vatten eller värmeenergi, m.m.		